

רחוב על שמו

של בגין

מעשה בתלמיד חכם שחשקה נפשו לרכוב על סוס. משזדמן לו סוס, עלה עליו כשפנו מופנים לזנב הסוס, משתמהו על כך חברו ענה להם: וכי מנין לכם לאיזה כיוון ברצוני לרכוב? סיפור זה מזכיר לי את ראש-ממשלתנו, דומני, שהוא רכוב על סוס שלא מצידו הנכון, ומשום-מה חושב שהסוס ירוץ לפי כיוון פני הרוב ולא בכיוון ● אם לא בלט, די הצורך, הקשר בין המצוקה

משהגיע לשלטון בראשות הליכוד, בקיץ 1977,

..חוק ירושלים הזכיר את הכיבוש,

חוק הגולן הזכיר את קיומה של עוד אוכלוסייה משועבדת, ומילחמת הרבנון הזכירה את בעיית הפליטים

העמיד מנחם בגין במרכז מצעו את שמירת שלמותה של ארץ-ישראל. אולם כיצד הגשים יעד זה? ההתנחלויות נעשו בצורה גלויה ופרובוקטיבית, במגמה להפנות אליהן את מירב תשומת-הלב של כלי-התיקשורת בעולם; כל אימת שממשלת ארצות-הברית נקטה בצעד בלתי-אוהד, מייד נשלפה תגובת הנגד - ההתנחלות.

בקמפי-דייוויד ניתנה הכרה ראשונה על-ידי מנהיגי ישראל בזכויות הלאומיות של העם הפלסטיני, ועל אף חוסר-הבהירות ביחס למשמעותה של „אוטו-נומיה“, תוצאות קמפי-דייוויד תרמו - יותר מכל גורם אחר - להתעוררות תודעה לאומית פלסטינית.

מדיניותה של ממשלת בגין בגדה היתה פרובוקטיבית, במודע או שלא במודע, מדיניות שלא נתנה לתושבי המקום לשכוח כי הם נתונים לכיבוש צבאי. ● הסכמי קמפי-דייוויד יצרו תקדים של פירוק

יישובי-מתנחלים ושל חזרה לגבולות ה-4 ביוני 1967. אם היה עוד מישהו בעולם שנטה להסתגל לרעיון שירושלים היא בירת ישראל, בא חוק ירושלים להזכיר לשוכחים ולמהססים שישראל כבשה את מזרח העיר במלחמת ששת-הימים, ואין היא נמצאת שם כדיו.

אם שכח מישהו בעולם שגם הגולן נכבש על-ידי ישראל, הרי באה החלת המישפט הישראלי על

..שאיפתו הכמוסה של מנחם בגין

היא להביא שלום מלא

ולהקים מדינה פלסטינית,

שתשכון בשלום לצד ישראל

חבל ארץ זה להזכיר לו. כפיית אחרות ישראל על-ידי השילטונות על האוכלוסייה הדרוזית, באה להפנות את תשומת-הלב העולמית לעובדה, שגם באיזור זה יש אוכלוסייה משועבדת.

שרירי

השכל

לפני ימים ספורים האזנתי לתוכנית הרדיו „כל צבעי הרשת“, אשר שודרה בשעות-הבוקר המאוחרות. התוכנית עסקה בוויכוח בין מצדדי חינוך דתי ובין מצדדי חינוך חילוני, כמו כן עסקה בכפייה דתית, ועוד עניינים שבין דתיים וחילוניים.

בוויכוח השתתפו העיתונאי והביקורתן אורי אבנרי, רב אשר את שמו איני זוכר, וכן עוד גברת אחת, שעיסוקה ושמה אינם עולים בזיכרוני כרגע. כאשר נשאל אורי אבנרי לדעתו בקשר לחינוך דתי וחילוני, הוא ענה שלאמיתו של דבר אין בישראל חינוך חילוני, אלא חינוך יותר דתי ופחות דתי. בנקודה זו אני מסכים עם אורי אבנרי, ואני רוצה

..מי שרוצה פולחן, שיעסוק

בפולחן. מי שמאמין, שחבוא

עליו הברכה. אך תנו לילדינו

גם אימון שיכלי כלי

לפתח ולהסביר עניין זה, הקשור לכל ילד והורה בישראל. הילד הרך המגיע לבית-הספר היסודי, מה הוא מקבל שם? מלמדים אותו קרוא וכתוב, על כך אין לי טענות. מלמדים אותו קצת חשבון - אין טענות. מלמדים אותו קצת גיאוגרפיה, היסטוריה. לא נורא, מה שלא עניין אותו, הוא ישכח ממילא מייד אחרי הגשת טופס המיבחן. עושים לו אימונים כלליים לשרירי-הגוף בשיעורי ההתעמלות - אין בעיות.

מלמדים אותו תנ"ך כהסבר בלעדי ואחרון לבריאת העולם, וכשהסבר לאופן קיומו השטף של העולם:

● מעל לכל: אם שכח מישהו את הבעיה הפלסטינית, את מאות האלפים במחנות בלבנון באה מיל-חמת הלבנון להזכיר שבעיית-הפלסטים ומצוקתם האישית והלאומית מחייבת פתרון. ● אם לא בלט, דין הצורך, הקשר בין המצוקה האישית והעדרה של מדינה פלסטינית, באה הכנסתם

..נשיא המדינה הפלסטינית,

יאסר ערפאת: צריך לקרוא רחוב

על שמו של בגין. בלעדיו,

לא היינו מגיעים לרגע הזה

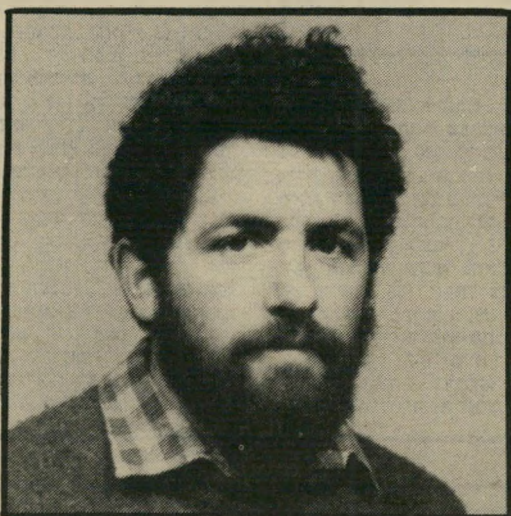
של אנשי הפלאנגות למחנות צברה ושאתילא, והשבח שהם ערכו, כדי שהקשר בין אלה יובן ולא יישאר מקום נוסף לספק.

בקיצור, אם מישהו במערב, בגדה ברצועה ובגולן, במדינות-ערב ובישראל, נטה להתרגל לשהיית ישראל באיזורים שסופחו אליה במלחמת ששת-הימים, והעניין היה רדום בתודעתו, ראש-ממשלתנו עשה הכל כדי לגרות, להתסיס ולעורר נגד הכיבוש. האם הוא סבור שמצעים אלה יחזקו את שליטת ישראל בגדה?

לדעתי, הוא מרגיש את תיקתוקו של שעון-החול הביולוגי, ופניו להיסטוריה. אף כי אין הוא מצהיר על כך, שאיפתו הכמוסה היא להיות מביא השלום המלא ומקים המדינה הפלסטינית שתשכון בשלום לצד ישראל.

נסיים באירוע דימויני, המתרחש בחצי השני של שנות השמונים. המקום - מזרח ירושלים (לשעבר „רמות אשכול“). ההזדמנות: טקס חנוכת שדרות חסן סלאמה. החונך - הנשיא יאסר ערפאת, העומד בראש הקונפדרציה הירדנית-פלסטינית (חוסיין הודח זה מכבר). לפני הרגע הגדול של הקדשת השדרה לזיכרו של לוחם פלסטיני דגול, פונה הנשיא לאחיו פתחי ואומר: „היינו צריכים לקרוא רחוב או כיכר על שם מנחם בגין. אילו לא הוא, לא היינו מגיעים לרגע גדול זה.“

אלי ענתבי, ברקלי, קליפורניה

לפניו מישקולת בת טון ואמרת לו, תתחיל להתאמן. הוא מפחד להתייחס אפילו לשאלה ולנסות איתה משהו. וזאת מפני ששרירי-השכל שלו רפויים טוטאלית. ואז הוא עונה משהו כמו: „תגיד, אין לך כבר במה להתעסק בחיים? עזוב אותך מהדברים האלה. אני רוצה ראש קל חביבי, שאל איזו שאלה על מניות, בורסה, עניינים, אללה, אתה יודע, מה יוצא לך מהפלטף שלך?“

החינוך הדתי אינו יכול להיות תחליף לחינוך חילוני, כמו שחינוך חילוני אינו יכול לתדלק אמונה בכוח עליון שברא את כל היקום, וכעת זה חורה לו אם אני עובד בשבת. מי שרוצה פולחן, שיעסוק בפולחן. מי שמאמין, שתבוא עליו ברכה, אבל תנו למען השם גם אימון שכלי כללי לילדינו - הדור הבא.

צבי הורוביץ, מנסרה

קשר צמוד בין מה שנקרא אלוהים ובין היקום, המתנהל כולו בהשגחתו.

וכאן יש לי בעיות. כאן מתחיל ניוון שרירי השכל הכלליים. על הילד לדעת שקיימת גם חשיבה פילוסופית, שמבחינתה הכל פתוח. יש לאמן את שרירי-השכל, איש-איש לפי יכולתו. התנ"ך מייצג את מסורת ישראל ועברו וייחודו של עם ישראל. כל הכבוד. היהודים הם שהביאו את בשורת האמונה באל אחד לעולם שטוף עבודה-

..פילוסופיה? עזוב אותך

מהדברים האלה. אני רוצה ראש

קל, חביבי. תשאל משהו על

בורסה, עניינים, אתה יודע

אלילים. כל הכבוד. אבל אמונה לחוד וחשיבה כללית היא חוקית גם כן. כמו שבית-הספר היסודי מלמד כמה מיקצועות מסוימים כמו מתמטיקה, ביולוגיה, ספרות, וכמו שבית-הספר מאמן שרירי-גוף באופן כללי בשיעורי-ההתעמלות, כך עליו לאמן שרירי-שכל באופן כללי.

שיעורי פילוסופיה ראשונים החל מכיתה א' הם תחילת החינוך החילוני, שגם דתיים יכולים לשאוב ממנו תועלת. ולמה הוא נקרא חילוני?

הוא נקרא חילוני משום ששיעורו כזה הכל פתוח למחשבה וכל מחשבה היא חוקית. כל מחשבה שכוללת את חברתה בתוכה מנצחת את חברתה, זמנית, עד שתנוצח גם היא גם כן. התועלת הנשארת היא אימון שרירי השכל. ילד שבא לכיתה א' ואילך צריך לקבל אימון לשכל כללי ולא רק למיקצועות השונים, וזאת כדי למנוע גידול של דור מיקצועני טכנולוגיה, פיסיקה, ספרות, אך שבחשיבה כללית הוא סימטום גולמי בלתי-מעובד כלל. כשאתה שואל מישהו שאלה כמו: „מניין לך שאתה קיים, במידה שאתה בטוח שאתה קיים?“ הוא מסתכל עליך במבוכה עם חצי חיוך, כמו שהנחת